

A Szerzői Jogi Szakértő Testület szakvéleményei

Turisztikai kiadvány nyilvánosságra hozatalának megtiltása

Ügyszám: SZJSZT 37/2006

A bíróság által feltett kérdések:

1. „A kirendelő végzés mellékleteként csatoltan megküldött nagyobb részt felperes által készített, illetőleg lektorált turisztikai kiadvány megvizsgálása és állásfoglalás abban a kérdésben, hogy a megjelent formájában a mű elfogadható minőségű-e, avagy sem?
2. Nyilatkozzon a szakértő arra vonatkozóan, hogy a fellelhető, a felperes által alpereshez intézett, mellékelt hibajegyzék tételei a megjelent műben fellelhetőek-e avagy sem?
3. A felperes tudományos publikációk megjelentetésével rendszeresen foglalkozó szerző. A jelen turisztikai kiadvány jellegét figyelembe véve alappal tagadhatja-e meg a szerző a mű megjelentetését, illetve ha a megjelenéshez korábban hozzájárul, úgy jogosan vonhatja-e vissza a hozzájáruló nyilatkozatát?
4. Nyilatkozzon a szakértő arra, hogy a felperes a per tárgyát képező mű vonatkozásában a csatoltan megküldött, megkötött szerződések kikötései szerint szerzőnek minősült, úgy is, mint író és úgy is, mint szerkesztő.”

Az eljáró tanács válasza:

Ad 1-2. Az első két kérdést – egymáshoz való szoros kapcsolódásukra figyelemmel – az eljáró tanács összevontan tárgyalta és az alábbiakat állapította meg:

Az „Útikalauz a bányászat és a kohászat emlékeihez ...” című kiadvány a Phare CBC Program keretében készült a nevezett szerzővel 2001-ben kötött szerződések alapján. Kiadóként – a címlap hátoldalán lévő szöveg szerint – három szerv neve van ugyan feltüntetve, „felelős kiadóként” viszont egyedül N. L. neve szerepel, aki egyébként a ... Fejlesztési Ügynökség igazgatója. Tartalmilag a kiadvány 90 oldalon foglalkozik az adott térség bányászati és kohászati emlékeivel, összesen 46 ún. leírás keretében, fényképekkel és jelmagyarázatokkal, stb. A szövegek túlnyomó részének szerzője N. Gy., aki az előállított kiadvánnyal kapcsolatban hibajegyzékben foglalta össze kifogásait.

A hibajegyzékben a felperes három típusú hiba előfordulását dokumentálja. Egyrészt nyomdahibákra mutat rá, amelyek főként a címlap hátoldalán lévő impresszumban – amely a hibajegyzékben „Copyrightoldal”-ként került feltüntetésre – találhatók, másrészt nyelvi hibákra hívja fel a figyelmet a tartalomjegyzékben. A harmadik típusú hiba elsősorban az egyes témákhoz felhasznált képanyaggal kapcsolatos: számozási hibák, képszerkesztési megoldások elleni kifogások, egyes képek szerepeltetésére, illetve hiányára vonatkozó ellenvélemények megfogalmazása. Tétélesen megvizsgálva a hibajegyzéket, megállapítható, hogy azok a kiadványban fellelhetőek, olyan formában is, hogy a szövegben hivatkozott

jelenségekről nem található kép ott, ahol azt a hibajegyzék hiányolja.

A kiadványban fellelhető (és a hibajegyzékben feltüntetett) nyomdahibák, nyelvhelyességi hibák kétségtelenül rontják a kiadvány minőségét, ezek gondosabb kiadványszerkesztői, nyelvi lektori munkával elkerülhetők lettek volna. A tudományos igényű publikáció stílusában és adatközlő alaposságával megalkotott leírások és az ahhoz tartozó, a leíró jellegű szöveget pontosan illusztráló képanyag azonban koncepcionálisan különbözik az idegenforgalmi jellegű, gyakorlati tudnivalókat is tartalmazó kiadványtól, amelynek az is a célja, hogy a közönség számára kedvet csináljon az idegenforgalmi projekt keretében megvalósítandó „vas-út” állomásainak felkereséséhez, bejárásához. A kiadvány koncepciójának ez a változása éppen annak a képanyagnak a felhasználásában tükröződik leginkább, amit a felperes hibajegyzékének túlnyomó részében kifogásol. Így például a 14. számú, a Telkibányát bemutató leírásnál hiányzik a XVIII. századi ércelőkészítő-mű fényképes illusztrációja, noha a kiadvány és a projekt szempontjából rendkívül fontos lenne, ezzel szemben ugyanitt szerepel egy balesetveszélyes bányajáratra figyelmet felhívó fotó. A 26. számú Salgótarján-Rónabánya keletkezés- és fejlődéstörténetének tudományos igényű összefoglalása mellett illusztrációként valóban tévesen szerepel a somoskői bazaltömlés és a bányamunkát ábrázoló fafaragás képe, de idegenforgalmi figyelemfelhívó látványelemként helye lehet. Ugyanez a helyzet pl. a recski Nemzeti Emlékpark 30. számú leírás vagy a kassai székesegyház 36. számú leírás esetében is. A kiadvány szerkesztése általában is – a hibajegyzékben kifogásolt módon – az idegenforgalmi prospektusok sokat markoló, apró „bélyegképeket” alkalmazó gyakorlatát követi, amely a nagyon apró betűkkel együtt hosszabban szemlélve, valóban nehezen olvasható lehet.

A szerző által kifogásolt hibákat összességében szemlélve azt lehet megállapítani, hogy adott esetben nem elfogadható minőségű kiadványról van szó.

Ad 3. A harmadik kérdéssel kapcsolatban abból kell kiindulni, hogy a szerző által írt szöveges mű a szerzői jogról szóló 1999. évi LXXVI. törvény (Szt.) rendelkezései szerint védelem alatt áll (1. §). Ennek megfelelően személyhez fűződő jogai keretében a szerző határoz arról, hogy műve nyilvánosságra hozható-e (10. §), a nyilvánosságra hozatalhoz már megadott engedélyét pedig alapos okból írásban visszavonhatja, illetve a mű további felhasználását megtilthatja; köteles viszont a nyilatkozat időpontjáig a felmerült kárt megtéríteni (11. §).

A felperes szerző ezekből a rendelkezésekből eredő jogait gyakorolta, amikor 2002. április 9-i nyilatkozatával műve nyilvánosságra hozatalát megtiltotta, illetve korábbi hozzájárulását visszavonta. Az e nyilatkozat indokául felhozott okok – figyelemmel az **ad 1-2.** pontban tett megállapításokra is – kellő alappal alátámasztottak, mivel a kiadványt több szempontból is számos hibával állították elő.

A kifejtetteknek megfelelően tehát a felperes szerzőnek a nyilvánosságra hozatallal kapcsolatos nyilatkozata az Szt. idézett rendelkezései alapján jogszerűnek minősíthető.

Ad 4. A negyedik kérdés a felperessel kötött szerződések értelmezését érinti.

A ... Fejlesztési Ügynökség az adott műre két megbízási szerződést kötött a felperessel. A 2001. július 24-én kelt szerződést – többek között – az útikönyv, a térképek, és ismertető füzetek szövegének megírására, valamint a fotóanyag kiválasztására vonatkozik. A szerződés

megjelöli a teljesítési határidőket, a díjazás mértékét és utalást tartalmaz arra, hogy a létrejövő műre a megbízottat szerzői jogvédelem illeti meg. Kiköti ugyanakkor, hogy „a létrejövő szellemi termékek a ... Fejlesztési Ügynökség tulajdonát képezik” (szerződés IV. pont). A másik, 2001. július 25-i keltezésű megbízási szerződés – szintén többek között – a jelzett kiadványok szerkesztési munkáiról szól, határidő és díjazás megjelölése mellett a korábbi szerződéshez hasonló kikötésekkel.

Válaszolva a feltett kérdésre, e két szerződést tehát egyebek között jövőben megalkotásra kerülő mű megírására és szerkesztésére kötötték. A felperest ennek megfelelően mint a mű szöveges részének íróját illetik meg a szerzői jogok.

A létrejött szerződések tartalmi vizsgálatával összefüggésben viszont az eljáró tanács szükségesnek tartja felhívni a figyelmet az alábbiakra:

Nem jött létre megállapodás a felek között a tekintetben, hogy a mű felhasználása milyen körben és feltételekkel történhet. A szerződések fentiekben idézett – a kiadó „tulajdonára” utaló – IV. pontjának kikötése ugyanis felhasználásra vonatkozó jogszerű rendelkezésnek nem tekinthető.

Vagyoni jogai keretében a szerzőnek kizárólagos joga van műve bármilyen felhasználásának engedélyezésére. Az engedély általában felhasználási szerződéssel – kiadás esetén kiadói szerződéssel – történik (Sztj. 16. § (1) bekezdése; 56. §). A rendelkezésre álló adatok szerint azonban a felek ilyen szerződést nem kötöttek, így felhasználási jogokkal a kiadó nem is rendelkezhetett.

Budapest, 2006. november 13.

dr. Lindner Gyula
a tanács elnöke

Marácziné dr. Mann Judit
a tanács előadó tagja

dr. Munkácsi Péter
a tanács szavazó tagja